

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 20.051.073
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
доктору медичних наук, професору
Шереметі Лідії Миколаївні
(76018, м. Івано-Франківськ,
вул. Шевченка, 57)

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з фізичного виховання та спорту, професора, завідувача кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і здоров'я Запорізького державного медико-фармацевтичного університету **Дорошенка Едуарда Юрійовича** на дисертацію **Наконечної Світлани Павлівни** «**Функціональні резерви організму студентів з порушеннями постави у сагітальній площині, плоскостопістю, ожирінням та їх корекція засобами фізичної терапії**», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

1. Актуальність теми роботи

Здоров'я молоді є актуальною проблемою і предметом першочергової важливості, оскільки воно визначає майбутнє країни, генофонд нації, науковий та економічний потенціал суспільства. Збереження та зміцнення здоров'я студентів, формування у них цінності здоров'я можливо при виборі реабілітаційних технологій, які є адекватними категоріям і потребам студентства.

Умови навчання у закладах вищої освіти є несприятливими для збереження і поліпшення здоров'я студентів, адже сучасними тенденціями

вищої освіти є граничне підвищення навантажень на розумову та психоемоційну сферу. Зниження рухової активності та значущості фізичної культури і спорту призводять до зниження опірності організму до впливу негативних факторів і підвищення захворюваності студентської молоді. Внаслідок цього, кількість здорових першокурсників з кожним роком стає все меншою, а число студентів, які віднесені за станом здоров'я до спеціальних медичних груп, неухильно зростає.

Стан здоров'я студентів напряму залежить від захворювань дитячого та підліткового віку, на які також впливає малорухомий стиль життя, сприяючи, зокрема, виникненню ожиріння та порушень постави. Упродовж навчання у школі виникають і закріплюються харчові навички, рівень фізичної активності. Відповідно, у періоді студентства, який характеризується власними факторами ризику виникнення захворювань, підліткова патологія поглиблюється та загострюється. Тому створення програм фізичної терапії студентів з поєднаною патологією, яка буде враховувати особливості стилю життя студентства є обґрунтованою та актуальною науковою проблемою.

2. Зміст роботи, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Дисертантка здійснила тривалу практичну реабілітаційну роботу зі студентами, використовуючи сучасні методики, які є адекватними меті та завданням дослідження, що дозволило отримати вагомий науковий результат.

Дисертаційна робота складається зі вступу, розділів власних досліджень, переліку використаних літературних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи 137 сторінок. Вона містить 19 рисунків, 26 таблиць, 3 додатки і список використаних джерел з 129 найменувань. Такі характеристики роботи відповідають умовам для повного і вичерпного представлення основних результатів кваліфікаційної роботи.

Структура дисертації є логічною, відповідає меті та завданням дослідження, що забезпечує цілісність, системність, послідовність викладу

матеріалу і доведеність отриманих результатів.

У **вступі** чітко обґрунтовано актуальність обраної теми, зв'язок дисертаційної роботи з науковою програмою, мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження, наукова новизна одержаних результатів дисертації та практичне значення роботи, особистий внесок здобувачки, апробацію результатів дослідження, структуру дисертації.

Перший розділ присвячений літературному огляду, в якому методично викладено та здійснено порівняльний аналіз літературних джерел, що стосується особливостям ожиріння як реабілітаційної проблеми. Особливу увагу приділено клінічній картині цього захворювання у дитячому та підлітковому віці. Здійснено аналіз клінічного перебігу ожиріння у молодших вікових групах. Розглянуто потребу у мультидисциплінарному менеджменті цього захворювання. Виходячи з аналізу стану проблеми здобувачкою сформульовані мета і завдання роботи.

Другий розділ містить опис методик, які використані для визначення функціонального стану пацієнтів – методи характеристики загальних змін організму студентів, наслідків ожиріння, порушень постави у сагітальній площині та плоскостопості. Представлена організація дослідження – розподіл обстежених пацієнтів за групами, критерії включення та виключення, етапи дослідження. Організація та відповідні методи дослідження дозволили досягти поставленої мети і завдань.

У **третьому розділі** висвітлено результати обстеження студентів з досліджуваною патологією. Проаналізовано стан показників загальних функціональних резервів організму, параметри, які характеризують стан жирової тканини, показники функціональних резервів тканин хребта та показники, які характеризують функціональні резерви стопи і стан рівноваги. Показано, що студенти з досліджуваною патологією характеризувались низькими тижневими енерговитратами, порушеннями рухового стереотипу, низькою якістю життя, надмірним розвитком жирової тканини, зменшенням гнучкості всіх відділів хребта, сплюсненням склепіння стопи, порушенням

балансу тіла.

Четвертий розділ містить детальну інформацію щодо принципів створення апробованої програми фізичної терапії, обґрунтування застосованих у ній методів реабілітаційної корекції (терапевтичних вправ, функціонального тренування, масажу, кінезіологічного тейпування, модифікації харчування, навчання студентів), структуру програми. Важливою особливістю створеної програми є система заходів для збільшення комплаєнтності студентів щодо виконання реабілітаційних заходів, що наведено у підрозділі «Освіта пацієнтів». Цінним є ілюстроване оформлення матеріалів 4 розділу, яке дозволяє практично побачити і зрозуміти особливості програми фізичної терапії. Комплексний характер розробленої програми фізичної терапії полягає у її науково та методично обґрунтованому впливі на фізичний, психічний і соціальний компоненти здоров'я студентів через комбінацію застосованих засобів; корекції показників, які характеризують зміни у всіх доменах Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, що визначає її новизну та практичну значущість.

П'ятий розділ містить інформацію, яка присвячена висвітленню ефективності розробленої програми фізичної терапії. Продемонстровано, що за всіма досліджуваними показниками організму студентів, які займалися за розробленою програмою, характерним є статистично значуще покращення їх фізичного стану відносно первинного обстеження, а також, параметрів групи, яка займалась самостійно згідно наданих рекомендацій.

Загальні **висновки** логічно випливають з викладеного у дисертаційній роботі наукового матеріалу, вказують на реалізацію завдань дослідження та досягнення поставленої мети і визначають її наукову та практичну цінність.

Список використаних джерел містить сучасні посилання на роботи провідних вітчизняних та іноземних вчених.

У **додатках** розміщені бланки опитувальників і наведені акти впровадження.

У відповідності до Положення про запобігання академічному плагіату та

іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (наказ від 27 вересня 2022 року, № 529), кваліфікаційна робота пройшла відповідну перевірку на відсутність академічного плагіату, що свідчить про дотримання здобувачкою норм академічної доброчесності та наукової етики у процесі проведення досліджень та публікації їх результатів.

Наукова новизна дисертаційної роботи.

Вперше розроблено комплексну програму фізичної терапії студентів з ожирінням, порушеннями постави і плоскостопістю, визначальними особливостями якої є виконання терапевтичних вправ різної спрямованості та функціонального тренінгу із застосуванням платформ «PROSEDOS», мануального впливу (масажу), кінезіологічного тейпування, модифікації харчування (дієтичне навчання), навчання пацієнтів, що відрізняє її від загальноприйнятих програм реабілітації та фізичної терапії.

Вперше отримано дані про особливості перебігу поєднання у студентів ожиріння, порушень постави у сагітальній площині та плоскостопості (окремо кожного стану та їх загального впливу на стан здоров'я осіб студентів) з позицій реабілітаційного втручання.

Вперше комплексна програма фізичної терапії студентів з ожирінням, порушеннями постави у сагітальній площині та плоскостопістю побудована відповідно до Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я із урахуванням основних її компонентів, а кінцева мета відновлювальних заходів спрямована на рівень участі у життєвих ситуаціях та / або професійній діяльності на фоні покращення функціональних резервів організму.

3. Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій.

Достовірність отриманих результатів визначається сучасними, відповідними меті та завданням дослідження методами обстеження пацієнтів,

адекватними статистичними методами обробки отриманих даних.

4. Повнота відображення в опублікованих роботах наукових положень, висновків і результатів.

Основні результати дисертаційної роботи викладені у 10 публікаціях: 1 стаття опублікована у журналі, який індексується міжнародною наукометричною базою *Scopus*, 4 статті у науково-теоретичних фахових виданнях МОН України, а також, 5 публікацій у матеріалах міжнародних і всеукраїнських конференцій. Публікації відтворюють основний зміст дисертації, обсяг і характер досліджень.

5. Рекомендації по використанню результатів дисертації.

Практична значущість роботи з точки зору її використання у реабілітації пацієнтів підтверджується відповідними актами впровадження у діяльність реабілітаційного центру Святого Юди – Тадея та освітній процес кафедри загальної практики – сімейної медицини та реабілітації Івано-Франківського національного медичного університету.

Програма може бути використана в якості підґрунтя для забезпечення ефективної реабілітаційної роботи серед студентів, пацієнтів з поєднаною патологією, а також осіб з ожирінням, плоскостопістю та порушеннями постави у сагітальній площині як окремими фізичними станами. Водночас може застосовуватися у практиці роботи фізичних терапевтів, ерготерапевтів, лікарів фізичної та реабілітаційної медицини, інших фахівців мультидисциплінарної реабілітаційної команди відділень реабілітації.

6. Зауваження до змісту та тексту дисертації

1. Враховуючи, що одна з група обстежених студентів (група порівняння 1) показала фактично відсутність покращення свого стану, було доцільно проаналізувати причини цього факту, враховуючи актуальність відновлення стану здоров'я студентів як принципову проблему охорони здоров'я.

2. Для підкреслення зв'язків вираженості ознак ожиріння, порушень постави і плоскостопості бажано було б провести кореляційний аналіз зазначених показників.

3. Недостатньо висвітлені гендерні особливості отриманих результатів наукового дослідження – наведені у таблицях, але проаналізовані частково.

4. У тексті кваліфікаційної роботи дещо надмірно використовується написання термінів і назв англійською мовою, що, деякою мірою, ускладнює сприйняття роботи.

5. Можливо доцільним було розділити пацієнтів на підгрупи за видами порушень постави і висотою склепіння стопи.

6. До кваліфікаційної роботи є зауваження щодо її технічного оформлення – розриви сторінок, перенесення таблиць.

Представлені зауваження не мають істотного впливу на загальну позитивну оцінку кваліфікаційної роботи, не стосуються висновків і наукових положень, що формують наукову новизну отриманих результатів і не зменшують її наукову та практичну цінність.

7. Загальний висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Аналіз дисертації Наконечної Світлани Павлівни «Функціональні резерви організму студентів з порушеннями постави у сагітальній площині, плоскостопістю, ожирінням та їх корекція засобами фізичної терапії» дає підстави стверджувати, що поставлена у дослідженні мета досягнута, основні завдання успішно вирішені. Дисертація є самостійною і завершеною науковою працею. Одержані результати мають важливе теоретичне і практичне значення. Достовірність результатів дисертаційної роботи не викликає сумніву. Висловлені зауваження і побажання не применшують загальної високої оцінки наукового рівня дисертаційної роботи.

Дисертація за своєю актуальністю, науковою новизною, практичним і теоретичним значенням отриманих результатів, обґрунтованістю основних

положень і висновків відповідає спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» та вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її авторка – Наконечна Світлана Павлівна заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія».

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор,
завідувач кафедри фізичної реабілітації,
спортивної медицини, фізичного виховання і здоров'я
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Міністерства охорони здоров'я України

ПІДТВЕРДЖУЮ
ділу кадрів Запорізького державного
фармацевтичного університету
» 11 2022 р. Підпис

Едуард ДОРОШЕНКО